

- [✉ KONTAKT](#)

Utgivelser av Samfunnsøkonomene

Du kan begrense utvalget til høyre

Sorter etter år

Søk i hele arkivet

Samfunnsøkonomen nr 2 2017 [Tilbake til artikkeloversikt](#)

Er publisering i topptidsskrifter ensbetydende med god kvalitet?

Ved universiteter og andre forskningsinstitusjoner har det blitt stadig viktigere å publisere i høyt rangerte internasjonale tidsskrifter. Noen steder kreves publisering i absolutte topptidsskrifter for å få stilling, uavhengig av vurdering av artiklenes innhold. Innen samfunnsøkonomi, vil jeg i denne artikkelen diskutere: (i) Hva skal en mene med kvalitet i forskning? (ii) I hvilken grad er det sammenheng mellom kvaliteten til artikler og rangering av tidsskriftene der disse er publisert?

John K. Dagsvik Seniorforsker, Statistisk sentralbyrå

De fleste vil nok være enige om at kvalitet i forskning har med originalitet, intellektuelt nivå, relevans til problemstillingen(e) som behandles samt klarhet i framstilling og argumentasjon å gjøre. For eksempel er det i empiriske arbeider sentralt at det teoretiske tankeskjemaet fanger opp viktige trekk ved virkeligheten, og at den statistiske analysen er overbevisende. Problematiske aspekter ved vurdering av kvalitet skal jeg komme tilbake til, men først er det nyttig for den videre diskusjonen å beskrive noen rådende trender innen økonomifaget.

Økonomifaget har alltid vært preget av motesvingninger og ledende personligheter, som har hatt betydelig innflytelse på hvilke forskningstrender som har fått en «upper hand» i prestisjetunge tidsskrifter. Innen makrofeltet har det foregått en opphetet diskusjon om alternative forskningsstrategier, spesielt etter den siste finanskrisen (Krugman, 2009; Kirman, 2010). Ved toneangivende universiteter og i ledende tidsskrifter har modelltypen som går under betegnelsen Dynamic Stochastic General Equilibrium (DSGE) blitt dominerende, mens store økonometriske makromodeller (ofte med keynesianske egenskaper på kort og mellomlang sikt) blir sett på som utdaterte. Dette betyr imidlertid ikke at nye forskningstrender, slik som

DSGE, ikke er kontroversielle (Colander, mfl., 2008; Krugman, 2009; Romer, 2016). Modeller à la DSGE er stiliserte i en temmelig ekstrem grad, blant annet ved at de som regel er bygd på forutsetninger om den representative aktør. Denne superaktøren forutsettes å kjenne sannsynlighetsfordelingen til framtidige stokastiske «sjokk» i økonomien og tar hensyn til dette i sin tilpasning (dynamisk programmering under usikkerhet). Forutsetningen om at millioner av husholdninger og bedrifter kan representeres ved én (eller svært få) representativ(e) aktør(er) som optimerer sin atferd under denne type usikkerhet samt nærmere bestemte «representative» restriksjoner må vel nærmest kunne karakteriseres som et dogme som ikke har noe med virkelighetens verden å gjøre. Som flere forskere har diskutert beviste teoretikere på 1970-tallet at det kun er under ekstremt restriktive antakelser at aggregert etterspørsel kan representeres ved hjelp av en representativ aktør (Kirman, 1992, Lewbel, 1989). Men dette ser ikke ut til å bekymre moderne makroøkonomer som likevel fortsatt insisterer på at DSGE-modeller har et såkalt «mikrofundament». Noen tradisjonelle Keynesianske modeller bygger riktignok også på forutsetninger om optimerende representative aktører, men disse forutsetningene har ikke så avgjørende betydning for modellstrukturen som i tilfellet med DSGE. DSGE-modeller kan simulere intuitive kvalitative egenskaper ved en «lekeøkonomi» som unntaksvis kan gjenkjennes i reelle økonomier, men som altså mangler et realistisk empirisk innhold. De blir vanligvis heller ikke formulert i økonometrisk versjon (med unntak av såkalte Bayesianske tilnærminger i noen tilfeller), slik at de kan estimeres og testes mot data. Ukjente størrelser (koeffisienter) blir typisk tallfestet ved såkalt «kalibrering» og/eller rene gjetninger. Likevel blir DSGE-modeller vurdert som fundamentalt mye bedre enn de tradisjonelle Keynesianske modellene, og artikler basert på DSGE-rammeverket publiseres ofte i topp rangerte tidsskrifter.

Før finanskrisen skrev Lucas (2003) bl. a.: «**My thesis in this lecture is that macroeconomics in this original sense has succeeded: Its central problem of depression prevention has been solved, for all practical purposes, and has in fact been solved for many decades.**» Etter finanskrisen oppsummerte Quiggin (2010) situasjonen slik: «**...At the moment of triumph this beautiful theory (DSGE) was struck down by the ugly fact of the financial crisis. It now lives on, but only in zombie form**». I rettferdighetens navn skal det nevnes at heller ikke mer tradisjonelle makroøkonomiske modeller var i stand til å predikere/forklare finanskrisen. Men som nevnt ovenfor, ble altså forskning basert på DSGE-rammeverket vurdert som et vesentlig framskritt sammenliknet med de tradisjonelle Keynesianske modellene.

Det paradoksale er at mens den dominerende forskningstrenden innen makroøkonomi er basert på sofistikert men ekstremt stiliserte og urealistiske strukturelle teorimodeller, benyttes føringer fra økonomisk teori kun løselig innen den «moderne» forskningstrenden i empirisk mikroøkonomi. Som oftest benyttes kun enkle lineære regresjonsmetoder kombinert med teknikker basert på instrumentvariable. I tillegg er det for tiden populært å forske på temaer som ligger utenfor, eller i grenseland for, økonomenes tradisjonelle domene, og der en skulle tro at økonomer ikke har noe spesielt å bidra med. Eksempler på slike artikler skrevet av økonomer er «Broadband internet: an information superhighway to sex crime? «Does grief transfer across generations? Bereavements during pregnancy and across outcomes», og «Family ruptures, stress, and the mental health of the next generation». En grunn til at økonomer har kunnet konkurrere effektivt innenfor sosiologi, medisin, demografi, psykologi og kriminologier er trolig at de gjennomgående har et forsprang innenfor statistisk metode.

Et ofte avgjørende «selling point» for å komme i betraktning i topp-tidsskrifter er at data reflekterer såkalte (kvasi)naturlige eksperimenter. Med dette menes at data er et resultat av at enkelte grupper har blitt utsatt for en (ikke forventet) endring/reform (slik som overgangen til skattelister på internett i 2001), mens andre ikke har det, og at denne forskjellen kan betraktes som tilfeldig. Siden betydningen av å benytte naturlig eksperimentdata har blitt så viktig for å få god publisering har det ført til en nærmest komisk jakt på slike data og problemstillinger som de kan belyse. Rust (2010) betegner deler av denne forskningen som en «elite infotainment industry». Det er unektelig noe underlig at det er økonomer som i økende grad går løs på problemstillinger innen medisin og andre samfunnsfag mens fundamentale utfordringer innen eget fag, slik som etablering av strukturelle økonomiske atferdsrelasjoner, ser ut til å ha mindre interesse.

Hva har så betraktningene ovenfor å gjøre med publisering og kvalitet? Mitt poeng med å oppsummere disse trendene jeg har beskrevet ovenfor er å få fram at det er betydelig forvirring og strid i økonomifaget om hva som er gode forskningsstrategier og hva som skal regnes som relevant, interessant og innovativ forskning. For eksempel, vil antakelig Alan Kirman og Paul Krugman forkaste hele DSGE-tilnærmingen som brukbar forskningsstrategi i makro. I mikro vil Guido Imbens og Josua Angrist sannsynligvis være negativt innstilt til strukturelle analyser i mikro mens derimot Angus Deaton vil være skeptisk til ateoretiske forskningstrategier

à la Imbens og Angrist, se for eksempel Deaton (2009) og Keane (2010). En konsekvens av dette er kamp om kontroll over tidsskriftredaksjonene. Ifølge Rust (2010) har redaksjonene til slike topp-tidsskrifter som **American Economic Review**, **Quarterly Journal of Economics** og **Journal of Political Economy** i de senere årene vært negativt innstilte til strukturelle analyser av mikrodata. Dette har gått så langt at enkelte tidsskrift-redaksjoner nekter å vurdere artikler som ikke er basert på naturlige eksperimentdata. George Borjas påpekte i sin blogg (30.06.16) at en redaktør har stor innflytelse på en artikkels skjebne ved sitt valg av konsulenter (referees) til å bedømme artikkelen. Dersom for eksempel en artikkel i makroøkonomi basert på DSGE-rammeverket blir evaluert av konsulenter som arbeider med samme modelltype, er sannsynligheten for positive vurdering mye større enn om artikkelen blir vurdert av kritikere av DSGE-modeller. Tilsvarende gjelder i mikroøkonomi. Konsulenter med basis i såkalt strukturelle analyser vil typisk stille seg kritisk/avvisende til teoretiske og/eller metodiske artikler basert på ikke-strukturelle lineære regresjonsanalyser, mens medlemmer av regresjonsanalyse-menigheten vil legge avgjørende vekt på tematikk, data og instrumentvariable som benyttes.

Det jeg har forsøkt å illustrere ved diskusjonen ovenfor er at den utbredte tellekantpraksisen er uholdbar som evalueringsmetode, og kan i verste fall gi svært misvisende kvalitetsvurdering. I rendyrket form innebærer den ingen selvstendig vurdering – telling kan en barneskoleelev klare. Tidsskriftets rangering etter bestemte kriterier blir stående som den eneste reelle vurdering. Et ekspertutvalg som nylig vurderte Forskningsrådets virksomhet, formulerte sin verdsetting av kvalitet innen forskning slik: «**Høy vitenskapelig kvalitet er det viktigste fundamentet for at forskningen blir relevant for politikk, næringsliv og forvaltning. Relevant forskning med lav vitenskapelig kvalitet kan være til større skade enn gagn i samfunnet.**» Som utgangspunkt er uttalelser av denne typen vel og bra. Men som jeg har forsøkt å belyse i denne artikkelen, kan evaluering av kvalitet være kontroversielt siden det er betydelig strid om **hva** som er god og relevant forskning, og hvordan originalitet og intellektuelle bidrag skal evalueres. Dette blir spesielt problematisk i våre dager hvor tellekantpraksisen ser ut til å dominere stadig mer. Vitenskapelig produksjon bør naturligvis evalueres **også** på grunnlag av **lesning** og vurdering av de enkelte arbeidene. I noen land, slik som Australia og England, for eksempel, legges det også vekt på andre kriterier enn internasjonal publisering i besettelse av professorater, nemlig bidrag som blir vurdert som samfunnsnyttig i bredere forstand.

Denne tematikken har blitt aktualisert i disse dager i diskusjonen om omorganisering av Forskningsavdelingen i Statistisk sentralbyrå (SSB). Et utvalg oppnevnt av administrerende direktør i SSB, har nettopp basert seg på et snevert tellekantprinsipp i sin evaluering av forskningsvirksomheten. Dette blir spesielt misvisende når SSB tradisjonelt ikke har hatt som mål å forske først og fremst på tematikk og angrepsmåte som har størst sjans for uttelling i internasjonale tidsskrifter. I tillegg var utvalget snevert sammensatt. Dette er nok et eksempel på Borjas poeng, nemlig at bakgrunnen til de som skal evaluere kan ha som konsekvens at sluttresultatet er gitt.

Referanser

Borjas, G. (2016): A Rant on Peer Review. Borjas' Blogg, 30 Juni, 2016.

Colander, D., P. Howitt, A. Kirman, A. Leijonhufvud og P. Mehrling (2008): Complexity and dynamics in macroeconomics: alternatives to DSGE models. **American Economic Review: Papers and Proceedings**, 98, 236-240.

Deaton, A. S. (2009): Instruments of development: randomization in the tropics, and the search for the elusive keys to economic development. NBER Working Paper No. 14690.

Keane, M. P. (2010): Structural vs. atheoretic approaches to econometrics. **Journal of Econometrics**, 156, 3-20.

Kirman, A. (1992): Whom or what does the representative agent represent? **Journal of Economic Perspective**, 6, 117-136.

Kirman, A. (2010): The Economic crisis is a crisis in economic theory. **CESifo Economic Studies**, 56, 498-535.

Krugman, P. (2009): Hvordan kunne økonomene ta så feil? Artikkel i New York Times, norsk versjon i Morgenbladet, 16 oktober 2009.

Lewbel, A. (1989): Exact aggregation and a representative consumer. **Quarterly Journal of Economics**, 104, 662-633.

Lucas, R. E. (2003): Macroeconomic priorities. **American Economic Review**, 93, 1-14.

Quiggin, J. (2010): **Zombie economics. How dead Ideas still walk among us**. Princeton University Press. New York.

Romer, P. (2016): The Trouble with macroeconomics. **SAGE Journal**. DOI:10.1177/.

Rust, J. (2010): Comments on : «structural vs. atheoretic approaches to econometrics» by Michael Keane. **Journal of Econometrics**, 156, 21-95.

SAMFUNNSØKONOMENE

Adresse: Kr. Augustsgt. 9, 0164 Oslo.

Telefon 90 86 75 20, e-post post@samfunnsokonomene.no